

Paminėtos trėmimo „Osen“ 68-osios metinės

Valerija JOKUBAUSKIENĖ

Spaldo vidury LPKTS Šiaulių filialas Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešojoje bibliotekoje organizavo renginį prisiminti trėmimo „Osen“ 68-ąsias metines ir paminėti Tarpautinę pagyvenusių žmonių dieną.

Renginį Lietuvos himnu pradėjo jungtinis chorus – Šiaulių „Dagilėlio“ dainavimo mokyklos 3 klasės berniukų ir buvusių tremtiniai choras „Tremtinys“. Po Tylos minutės ir svečių sveikinimo žodžio „Dagilėlio“ dainorėliai atliko keletą kūrinių. Vėliau prisiminimais dalijosi buvę tremtiniai.

Tremtinys Valentinas Kemėsis stėvės ir broliai buvo išvežtas 1949 metais, bet jis gerai prisimena, kai 1951 metų rudenį į Irkutsko srities Tyrelės rajono Tagnos kaimą buvo atvežti nauji tremtiniai. „Bégome visi žiūréti, ką atvežę“, – sakė V. Kemėsis.

1949 metų tremtiniai jau buvo „ap-

sipratę“ – dirbo kolūkyje įvairius darbus. Naujai atvežtieji pamatė, kad lietuviai susirenka, švenčia šventes, ir gieda, ir padainuoja – tapo kiek drąsesni.

1951 metais trėmė partizanų artimuosius, šeimas, kurių nariai buvo lajeriuose. Pasak V. Kemėsio, iš tremtiniai buvo norima atimti Lietuvą, bet trėmimui vykdytojai nesumojo, kad Lietuva išvažiavo kartu su tremiamaisiais – su kalba, papročiais, tradicijomis: „Mes į Sibirą Lietuvą nusivežėme, išlaikėme, parsivežėme ir turime iki šių dienų“.

Onutė Čepienė, 1951 metų tremtinė, prisiminimus pradėjo Antano Miškinio eilėmis: „Kur jūs lekiat, gervės mano mielos?/ Gal rytoj klegésit pro tėvynę...“ Moteris prisimena: „Išvežė su gervėmis – spalio mėnesį, tik gervės skrido, kur šilčiau, kur geresnis maistas, o tremtiniai vagonai judėjo į priešingą pusę“. Buvusios tremtinės atmintyje išliko pilnas vagonas: pagyvenusių, jaunų, vaikų... Pakeliui tremtiniai giedojo, deklamavo eilėraščius, prisimindavo perskaitytas knygias. Kelionė truko tris savaites. „Skaudu buvo ir namus palikti, ir kad nusikaltėliais buvo padaryti ir vaikai“, – kalbėdama apie vagone gimusių mergaitę, sakė O. Čepienė.

(keliamas į 4 psl.)

Dainuoja Šiaulių „Dagilėlio“ dainavimo mokyklos 3 klasės berniukų ir buvusių tremtiniai choras „Tremtinys“

Pašventintas paminklas partizanų vadui Šarūnui

Liudvika DANIELIENĖ

Spaldo 26 dieną Androniškio miestelyje vyko LPKTS Anykščių filialo renginys, kurio metu buvo pašventintas paminklas, skirtas Šiaurės Rytų Karaliaus Mindaugo partizanų srities vadui Antanui Slučkai-Šarūnui ir jo bendražygiams atminti.

Renginyje dalyvavo Androniškio bendruomenė, meras Sigutis Obelevičius, vicemeras Dainius Žiogelis, europarlamentarė Rasa Juknevičienė, Seimo narys Bronislavas Matelis, Panevėžio vyskupas Jonas Kauneckas, LPKTS Anykščių ir Ukmergės filialų atstovai, Lietuvos kariuomenės kūrėjų, karių-savanorių sąjungos atstovai (pirmininkė Aušra Jurevičiūtė), Utenos Prano Saladžio 9-os rinktinės šauliai (vadovė Asta Tidikiene), Anykščių Dariaus ir Girėno šaulių kuopos jaunieji šauliai (vadovė Kotryna Vitkūnaitė). Renginį vedė istorikas Gintaras Vaičiūnas.

Šv. Mišias Androniškio Šv. apaštalų Petro ir Povilo bažnyčioje aukojo vyskupas J. Kauneckas ir Androniškio klebonas Mindaugas Šakinis. Po šv. Mišių vyskupas J. Kauneckas kar-

tu su klebonu M. Šakiniu pašventino šventoriuje dvi granito plokštės Androniškio savanoriams atminti ir paminklą vadui Šarūnui. Po šventinimo iškilimų nuvykome į Antano Slučkos-Šarūno ir jo bendražygį žūties vietą, padėjome gėlių, uždegėme žvakelių. Kalbėjo Šarūno giminaitė.

Androniškio miestelis partizaninės kovos Lietuvoje laikotarpiu buvo vadinamas partizanų sostine. Partizanų srities vadas Šarūnas pasitikėjo

žmonėmis, todėl šiame krašte įsikūrė 5 partizanų bunkerai. Štabas įkurtas Jovaišių sodyboje Butkiškių kaime. Štabo buvimo vieta buvo išduota 1949 metų spalio 28 dieną. Tuo metu štabe buvo vadas Šarūnas, žmona Joana ir štabo ryšininkas Juozas Jovaiša. Sodybą apsupę sovietų kariai įsakė pasiduoti, bet visi trys nusprendė nepasiduoti. Jie sudėgino svarbius štabo dokumentus ir susisprogdino.

(keliamas į 4 psl.)

Prie paminklo partizanų vadui Antanui Slučkai-Šarūnui

Rasti Juozapo Streikaus palaikai

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras praneša, kad Vilniaus Našlaičių kapinėse rasti partizano, Lokio rinktinės Džiugo tėvūnijos vado Juozapo Streikaus palai-kai. Palaikų autentiškumas nu-statytas Valstybinės teismo medicinos tarnybai atlikus DNR tyrimus, kaukolės ir asmens fotografių sugretinimus.

Juozapas Streikus-Stumbras (gimės 1923 metais) nuo 1941 iki 1958 metų aktyviai priešinosis sovietinei imperijai. 1941 metais sovietų okupacijos metu pradėjo slapstytis nuo sovietų valdžios, platino antisovietinius atsišaukimus. 1941 metų birželio 24 dieną kartu su kitais Birželio sukili-mo dalyviais išlaisvino Antazavės miestelį nuo sovietų valdžios. Nuo 1942 metų – aktyvus Lietuvos laisvės armijos (LLA) narys. Nuo 1944 metų liepos – tėvo vadovaujamo Žalgirio būrio partizanas, slapyvardžiu Stumbras. 1945 metų rugpjūčio 28 die-ną žuvus tėvui, tapo Vytauto apygar-dos Lokio rinktinės Vyties kuopos vadovo pavaduotoju. 1947 metų rugsėjį paskirtas šios kuopos vadu, o 1949 metų sausio 7 dieną – Lokio rinktinės Džiugo tėvūnijos vadu.

„Ar galima reikalauti, kad tėvai išduotų vaikus, kai žmogaus prigimtis reika-lauja ginti savo šeimos interesus? Kuo buvo kalta mano motina arba seserys, kad mes išėjome į mišką?“ – klausė J. Streikus.

J. Streikus dalyvavo daugkartiniuose ginkluotuose susirėmimuose su stribais ir NKVD daliniais Lietuvos ir Latvijos teritorijose. Jam sugauti buvo siūlomi dideli pinigai. 1950 m. į kuopą buvo infiltruoti du agentai, tačiau jų tapatybę buvo atskleista. LSSR KGB pirmininkui Kazimierui Liaudžiui garantavus partizanų neliečiamumą 1958 metų liepos 22 d. legalizavosi kartu su jaunesniu broliu partizanu Izidoriumi Streiku-Girėnu.

(keliamas į 2 psl.)

TS-LKD PKT frakcijos tarybos posėdis

Savaitgalį vyko Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų partijos Politinių kalinių ir tremtinių frakcijos (TS-LKD PKTF) tarybos posėdis, kurio metu išrinkta frakcijos tarybos pirmininkė bei nauja valdyba. Tarybos nariai pasitikėjimą išreiškė ir tarybos pirmininke išsirinko Rasą Duobaitę-Bumbulienę. Po posėdžio susirinkusi naujoji frakcijos valdyba išsirinko valdybos pirmininką. Juo tapo dr. Arvydas Anušauskas.

Visai PKT frakcijai vadovaujantis pirmininkas dr. A. Anušauskas apžvelgė frakcijos veiklą ir tikslus. Taip pat akcentavo, kad svarbu yra naujų narių įtraukimas, frakcija turi didėti. „Labai džiugina tai, kad jaučiamas dėmesys istorinei atminčiai, visuomenė neabejingga partizanų atminimo niekinimui. O ir jaunimas labai noriai dalyvauja žygiuose partizanų takais. Tik gaila, kad rinkimuose keliamie savo kandidatus, o frakcija juos palai-

ko vangiai“, – sakė dr. A. Anušauskas.

Po pirmininko pasisakymo buvo kandidatų į TS-LKD PKTF tarybos pirmininkus prisistatymas. Kandidatai du – tai Arūnas Barbšys iš Klaipėdos ir Rasa Duobaitė-Bumbulienė iš Kauko. Nors ji kvietė labiau palaikyti A. Barbšį, Klaipėdos miesto tarybos narij, frakcijos nariai daugiau balsų skyrė R. Duobaitė-Bumbulienėi.

Pasveikinti tarybos narius ir prisistatyti atvyko TS-LKD vykdomasis sek-

PKTF sekretorė Ona Tamošaitienė, tarybos pirmininkė Rasa Duobaitė-Bumbulienė, Seimo nariai Arvydas Anušauskas ir Irena Haase bei TS-LKD vykdomasis sekretorius Jonas Gudauskas

retorius Jonas Gudauskas. Tremtinį bendruomenei jis nėra nepažystamas. Daug kartų teko susitikti šventėse, konferencijose, ypač renginiuose Šilalėje. Jam, kaip Tėvynės sąjungos atstovui, dirbančiam sekretoriate, labai svarbu aplankyti kuo daugiau skyrių. „Mano tikslas – bendrauti su įvairiais skyriais, ypač kur aktyvumas mažesnis ar situacija sudėtingesnė. Noriu tarpusavio supratimo – kad jaunimas suprastų, o vyresni neįsižeistų. Įvertinkime tai, kad esame stiprūs tada, kai esame šalia vieni kitų – tremtiniai ir TS-LKD astovai kartu“, – kalbėjo J. Gudauskas.

Jis kalbėjo apie narių bendrą darbą, vienybės stoką. „Didžiausia problema – nebalsuojame už savo kandidatus. Turi būti komandinis darbas. Kiekvienas skaidymasis yra blogai“, – sakė J. Gudauskas.

Apie tai, kas vyksta Seime, kalbėjo LR Seimo narė Irena Haase. Politinėmis įžvalgomis pasidalijo Seimo narė Vilija Aleknaitė-Abramikienė. Tarybos nariai Seimo narėms uždavė nemažai klausimų.

Posėdžio pabaigoje įteikta gėlių išrinktajai pirmininkei R. Duobaitė-Bumbulienei, pasveikinti jubiliatai.

„Tremtinio“ inf.

LPKTS Vilniaus sk. pirmininkas Petras Musteikis (iš kairės) ir Grigiškių sk. pirmininkas Juozas Stanėnas

Rasti partizano Juozapo Streikaus palaikai

(atkelta iš 1 psl.)

Tačiau brolius Streikus, kaip ir kitus partizanus, sovietų valdžia apgavo: 1961 metų spalio 6 dieną KGB juos suėmė ir nuteisė: Juozapą Streikų-Stumbrą – mirties bausme, Izidorį Streikų-Girėną – 15 metų lagerio.

Teisiamas Juozapas Streikus-Stumbras kalbėjo: „Nors sakoma, kad kas sako teisybę, tas savo mirtimi nemiršta, bet man jau nebesvarbu, nes aš vis tiek ant bedugnės krašto. Ko norėti iš žmogaus, jei net kiekvienas paukšteliš, žvėrelis savo lizdą ar olą gina, stodamas į kovą net su stipriausiu. Kodėl kankinote ginklus sudėjusius partizanus? Kam reikėjo kankinti mūsų šeimas, reikalaujant, kad tévai išduotų vaikus, vaikai – tévus, brolius, seseris? Ar galima reikalauti, kad tévai išduotų vaikus, kai žmogaus prigimtis reikalauja ginti savo šeimos interesus? Kuo buvo kulta mano motina arba seserys, kad mes išėjome į mišką?

Kam reikėjo kankinti elektros srove? Kam reikėjo nušautus partizanus numesti gatvėse, moteriškes apnuoginti ir suguldyti nepadoriai – tai matydavo net vaikai. Generolas Liudis užtikrino mums neliečiamybę ir laisvą gyvenimą. Generolas iš Maskvos taip pat žodžiu užtikrino mums laisvę. Po legalizacijos mes dirbome dorai, ką liudija charakteristikos iš darboviečių.

Bet dabar yra sulaužyti visi pažadai...“

Juozapas Streikus-Stumbras sušaudytas 1962 metų rugpjūčio 17 dieną Vilniuje.

1998 metais J. Streikui pripažintas kario savanorio statusas, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijos 1999 metų įsakymu jam suteiktas kapitono laipsnis, Lietuvos Respublikos Prezidento 2001 metų dekretu apdovanotas Kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu (po mirties).

Tévas Antanas Streikus-Tamošiušas, 1919 metų savanoris, už kautynes prieš bolševikus ir lenkus (buvo sužeis-

Suimtas partizanas Juozapas Streikus. 1961 metai

tas) apdovanotas Vyčio kryžiaus, Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių ir Lietuvos Neprisklausomybės medaliais, 1941 metų Birželio sukilio dalyvis, 1944 metais savo įkurto Žalgirio partizanų būrio vadas, nuo 1945 metų liepos – Vytauto apygardos Lokio rinktinės va-

das, žuvo 1945 metų rugsėjo 28 dieną Lietuvos ir Latvijos pasienyje esančiuose Raudinės–Šarlotės miškuose kautynėse su NKVD kariuomene: kulkosvaidžiu dengė besitraukiančius partizanus, kai baigėsi šoviniai, susisprogdino. Antanui Streikui pripažintas kario savanorio statusas, suteiktas vyresniojo puskarininkio laipsnis, jis antrą kartą apdovanotas Kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu (po mirties).

Mama Marcelė Streikienė, partizanų rėmėja, suimta 1944 metų lapkričio 1 dieną, nuteista ir išvežta į Sevželdorlagą Komijoje. Jai pripažintas Laisvės kovų dalyvio statusas (po mirties). Sūnus Juozapas nuo 1941 iki 1958 metų aktyviai priešinosi sovietinei imperijai ir už tai sušaudytas. Sūnus Petras suimtas kartu su mama 1944 metų lapkričio 1 dieną, nuteistas ir išvežtas į lagerį Komijoje. 1947 metų birželio 28 dieną mirė lageryje. Petru Streikui pripažintas Laisvės kovų dalyvio statusas (po mirties).

Sūnus Izidorius Streikus-Girėnas, Lokio rinktinės Birutės būrio vadas, nuteistas 15 metų lagerio. Jam pripažintas Kario savanorio statusas, suteiktas vyresniojo puskarininkio laipsnis, jis apdovanotas Kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu (po mirties).

Duktė Ona Streikutė-Rūta, Vyties kuopos partizanė, suimta 1949 metais,

Vytauto apygardos Lokio rinktinės Vyties kuopos partizanai Albinas Dručkus-Sūnus (kairėje) ir Juozapas Streikus-Stumbras (dešinėje)

Rokiškio kalėjime žiauriai tardoma susirgo ir nors buvo pervežta į Rokiškio ligoninę, po dviejų savaičių ten mirė. Onai Streikutei pripažintas Kario savanorio statusas (po mirties).

Duktė Valerija Streikutė-Piemenaitė, Vyties kuopos partizanė, legalizavosi 1956 metais. Valerijai Streikutei-Daukienei pripažintas Laisvės kovų dalyvio statusas.

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras

Nuotraukos iš Lietuvos ypatingojo archyvo ir LGGRTC fondų.

Įvykiai, komentarai

Klaidos kelias?

Minios psichologiją nagrinėjantys mokslininkai pastebėjo vieną esminę minios savybę: jeigu tarp šimto žmonių atsiras 3–4 ryžtingi asmenys, „duodantys toną“ ir parodantys kryptį, minia nedvejodama nuseks paskui juos. Jai net nekils klausimų, ar galima pasitiketi vedliais, ar kelias, kuriuo einama, nepasisuks prieš jos pačios interesus.

Panašiai galima vertinti daugelį politinių įvykių. Bet politika yra politika – joje néra jokių pastovumo kriterijų, aiškių ribų tarp „galima“ ir „negalima“. Viską lemia pragmatišumas, todėl matome koalicijas, sudarytas tarp idėjinių priesininkų, ciniškai neigiančių savo įsipareigojimus ir pažadus rinkėjams. O ką ir bekalbėti, kai kalbos pasisuka apie dalykus, kuriuos vertina me pagal kriterijus „patinka“ – „nepatinka“. Tokiais atvejais keistas aklumas akivaizdiems faktams ir kurtumas pagrįstiems argumentams ištinka abi nesutariančias puses. Na, o kai viską „karūnuoja“ išvis nepaiškinami dalykai, turime „violetinį skandalą“...

Prieš 10 metų prasidėjusi tamši istorija šiandien įgauna naują kvėpavimą – iš JAV parvežta buvusi Seimo narė, politinio darinio „Drąsiaus kelias“ įkūrėja, teisėja Neringa Venckienė. Vėl televizijos ekranuose matome politikus, prokurorus, N. Venckienės šalininkus ir priešininkus. Vis dėlto matosi ir gerų pokyčių – neatrodo, kad aistros būtų tokios, kokios buvo kilusios prieš dešimtmetį.

„Vėl televizijos ekranuose matome politikus, prokurorus, N. Venckienės šalininkus ir priešininkus. Vis dėlto matosi ir gerų pokyčių – neatrodo, kad aistros būtų tokios, kokios buvo kilusios prieš dešimtmetį.“

buvo kilusios prieš dešimtmetį.

Tad kas gi nutiko prieš 10 metų, kad Lietuva pasidalijo į dvi stovyklas ne dėl kažkokio politinio sprendimo, bet grynai dėl kriminalinių įvykių? Paklausus paprastų žmonių gatvėje, nenustebintų kontraversiškos laidos „Klausimėlis“ vertas atsakymas, kad „pedofilai norėjo pagrobtis mergaitė“. Geresne atmintimi pasižymintys respondentai pasakyti, kad įvykių centre atsidūrusi mergaitė tebuvo ašis, apie kurią suko si net penkios mirtys, atsirado politinė partija ir suskilo Lietuva į dvi stovyk-

las: tikinčius, kad egzistuoja „pedofilų klanas“, ir netikinčius tokiais klanais bei manančius, kad visą velniavą užvire būtent toji pusė, kuri dedasi nuo pedofilų klano nukentėjusioms aukomis. Deja, bet praėjus 10-čiai metų, teisomis vadintis kol kas gali abi pusės – visuomenės neitikino prokurorų išvados, kad Drąsius Kedys nužudė teisėją Joną Furmanavičių ir sugyventinės seserį V. Naruševičienę, o jis pats besislapstydamas mirė paspringės skrandžio turi niu 2010 metų balandį. Negana to, paskui (2010 metų birželį) paslaptingai „savo mirtimi“ mirė vienas iš svarbiausių išlikusių liudininkų Andrius Ūnas (beje, buvęs Seimo pirmininko Viktoro Munitiono visuomeninis padėjėjas, kas savai me į šią istoriją įnešė politinių insinuacijų) ir buvo nužudytas (2010 metų gruodį) paslaptingasis „Aidas“ – Lietuvos teisėjų asociacijos ir Kauno apygardos teismo pirmmininko Alberto Milinio išnūs Vaidas Milinis.

Antroji pusė, netikinti „klano“ istorijomis, visgi norėtų daugiau atsakymų į klausimus, susijusius su žmogžudys-

tėmis – netgi neabejojant, kad D. Kedys ir A. Ūnas mirė savo mirtimi, lieka neatsakyta į esminį klausimą: kai yra nužudomas žmogus, tiriama, kodėl, kaip ir kas tai padarė. I pastaruosius klausimus neatsakyta iki šiol. Negana to, atsirado daugiau mirčių, kurios tiesiogiai ar netiesiogiai buvo ir yra siejamos su Garliavos įvykiais. Peršasi išvada – ar nepasikartojo 20 metų senumo istorija, kaip ir kunigo R. Mikutavičiaus nužudymo atveju, kai savo darbą prastai atliko kriminalistai, patingėje kruopščiai ištirti rasto nužudyto nežinomojo tapatybę? Tuomet nužudyto R. Mikutavičiaus į vielos tinklą įvyntas kūnas buvo ištrauktas iš Nemuno ir kaip neatpažintas skenduolis palaidotas, tačiau po metų ekshumuotas, o tada jau tikrai atpažintas... Ar ne tokios „ekshumuotos“ įvykių eigos galime tikėtis ir dabar, kai į Lietuvą pargabenta viena pagrindinių vadinamųjų Garliavos įvykių veikėja N. Venckienė? Galų gale néra svarbu įrodinti, kad blogai savo darbą atliko teisėsauga, svarbiausia – atskleisti paslapčių skraistę, išaiškinti įvykius, jų veikėjus ir baigtis išiuboti valtį, kurioje plaukia visa Lietuva. Žinoma, tai būtų dar viena pergalė prieš jėgas, kurios siekia skaldyti Lietuvos visuomenę ir destabilizuoti politinę padėtį.

Reikalaujama objektyvaus tyrimo

Seimo nariai Laurynas Kasčiūnas ir Vytautas Bakas kreipėsi į Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministre Ritą Tamašunienę, prašydami užtikrinti, kad pradėtas tyrimas būtų nepriklasomas, objektyvus ir atsakyti į vi sus esminius klausimus – į darbo grupės sudėtį turi būti įtrauktas ir Ugnės gelbėtojų profesinės sąjungos atstovai, buvę Priešgaisrinės apsaugos ir

gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos vadovai, nepriklasomi civilinės ir priešgaisrinės saugos ekspertai. Nes dabar, anot parlamentarų, matant darbo grupės sudėtį, atrodo, kad tarnybos tirs pačios save.

„Prašome užtikrinti, kad būtų atlikti tinkami, visapuski ugniagesių, gesinusių gaisrą sveikatos tyrimai dėl galimo kancerogenų poveikio jų organizmui ir

atsižvelgiant į tyrimų rezultatus būtų su teikta reikalinga medicininė pagalba. Jei nebūtų galimybės tokį tyrimą atlikti Lietuvoje, prašome kreiptis į užsienio valstybes, kuriose tokie tyrimai atliekami“, – teigia Seimo narys L. Kasčiūnas.

Seimo narys V. Bakas komentuoja, kad tokį tyrimą turėtų būti išplėstas ir apimti vidaus reikalų viceministro, atsakinčio už civilinę saugą, veiksmus. Tuo metu

viceministras buvo išvykęs į Interpolo asamblę, grįžo tik spalio 22 dieną, ir, kaip jis teigia, neturėjo jokio ryšio ir informacijos apie tai, kas vyksta Alytuje.

Seimo narys taip pat sako, kad ne pašalinus išryškėjusių sisteminių trūkumų, reagujant į susidariusias ekstremalias situacijas, ir neišmokus gairė Alytuje pamoką, bus visiškai pakartas visuomenės pasitikėjimas ekstremalių situacijų valdymo sistema.

Parengė Gintaras MARKEVIČIUS

Valdantieji nepaiso interesų konflikto

Seimo Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų frakcijos narys Justas Džiugelis kreipėsi į Seimo Eti kos ir procedūrų komisiją, prašydamas išnagrinėti ir nustatyti ar penki Seimo Kaimo reikalų komiteto (KRK) nariai, atsisakę nusišalinti nagrinėjant Žemės mokesčio įstatymo pataisais ir prie jų registruotą grupę Seimo narių pasiūlymą, pažeidė teisės aktuose nustatyta prievolę vengti interesų konflikto.

Lapkričio 6 dienos KRK posėdyje buvo svarstomas Žemės mokesčio įstatymo pataisos ir J. Džiugelio, Ing ridos Simonytės, Mykolo Majauskos bei Vytauto Bako pasiūlymas sumažinti žemės mokesčio lengvatą nuo 0,35 iki 1 procento koeficiente įmonėms bei asmenims, kurie ne tik patys, bet ir per kontroliuojamus ar asocijuojamus as menis valdo daugiau nei 500 hektarų žemės ūkio paskirties žemės. Šiuo pasiūlymu į įstatymo pataisais taip pat įtraukiama „susijusių asmenų“, „kontroliuojamų vienetų“ bei „asoci-

juotų asmenų“ sąvokos, kurios ateityje užkirstų kelią naudotis Žemės mokesčio įstatymo spragomis.

Net šeši KRK nariai per sutuoktines bei vaikus susiję su žemės ūkio verslu, todėl J. Džiugelis prieš KRK posėdį raštu kreipėsi į juos, reikalau damas nusišalinti. Penki KRK „ūkininkai“ tai padaryti atsisakė ir balsavo, svarstant Žemės mokesčio įstatymo pataisais ir Seimo narių pasiūlymą.

Vadovaujantis Civilinio Kodekso 2.137 straipsniu Seimo nariai Petras Čimbaras, Aurimas Gaidžiūnas, Alfredas Stasys Nausėda, Kazys Starkevičius ir Andrius Stančikas, igaliodami savo sutuoktines bei vaikus atstovauti jų interesus valdant žemės ūkio paskirties žemę ir jų verslą, vis tiek išliko naudos ga vėjais. Tai – akivaizdus interesų konflik tas, kurio vengti parlamentarai pripa reigoja Seimo statutas ir kiti teisės aktai.

„Seimo statute aiškiai nustatyta prievolė Seimo nariams vengti interesų konflikto ir nusišalinti nuo svarsto-

mų klausimų esant tokiai galimybei. Akivaizdu, kad Kaimo reikalų komite to nariai, svarstydamai Žemės mokesčio įstatymo pataisas ir Seimo narių pa siūlymą, atstovavo savo asmeninio verslo, o ne visuomenės interesą. Lietuvos Respublika yra teisinė valstybė, kurios įstatymų privalus laikytis net ir daugumą atstovaujantiems Seimo nariams“, – teigia J. Džiugelis.

Primename, kad dabar galiojantys įstatymai draudžia vienam asmeniui ar įmonei įsigyti daugiau nei 500 hektarų žemės ūkio paskirties žemės. Tačiau, pasinaudodami teisės aktuose palikomis spragomis, kai kurie žemvaldžiai per susijusius asmenis savo valdas išplečia iki tūkstančių hektarų bei turi galimybę piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi. Maža to, šie asmenys naudojasi ir 0,35 procento koeficiente žemės mokesčio lengvata, taip dar labiau iškreipdami konkurencijos salygas tarp ūkininkų ir bendrovii.

Tsajunga.lt informacija

**Užsiprenumeruokite
„Tremtinį“
2020 metams**

Prenumerata priimama įki kiekvieno mėnesio 26 dienos bet kuriame „Lietuvos pašto“, „Pay Post“ skyriuje, per „Lietuvos pašto“ laiškininką, paskambinus informacijos tel. 8 700 55 400, internetu www.prenumeruok.lt.

Laikraštis išeina 4 kartus per mėnesį. Prenumeratos indeksas 0117.

Kaina:
1 mėn. – 3,67;
3 mėn. – 11,02;
6 mėn. – 22,03;
12 mėn. – 44,06 euro.

Paminėtos trėmimo „Osen“ 68-osios metinės

(atkelta iš 1 psl.)

Atmintyje liko pirmosios tremtinių mirtys, jas žymėjo kryžiai ir žemės kau- burėliai. 1952 metais buvo sugauti ir atvežti Lietuvoje išsislapstę Onutės broliai. „Tačiau Dievas parvede mus į Lietuvą“, – sakė O. Čepienė. Namo sugrįžo visi: abu tévai ir septyni vaikai.

Po prisiminimų choras „Tremtinys“ atliko keletą jautrių dainų apie tremtį, tévynės ilgesį. Tarptautinei pa- gyvenusių žmonių dienai paminėti bu- vo skirta paskaita apie vieną iš ryškiau-

sių 20 amžiaus pirmosios pusės asme- nybių, tautinio atgimimo ir modernio- sios kultūros reiškėjų – Juozą Tumą- Vaižgantą. „Ką mes žinome apie Juo- zą Tumą-Vaižgantą?“ Daug įdomių ži- nių apie šią išskilią asmenybę, Vyduno bendraamžį ir jo gerą bičiulį, pateikė Lietuvos Vyduno draugijos tarybos na- rė Jurgita Gedminienė. Renginį baigėme visai salei atlikus Maironio kūrinį „Lietuva brangi“. Nuoširdus ačiū vi- siems renginio dalyviams.

Nuotrauka R. Balbieriaus

Pašventintas paminklas partizanų vadui Šarūnui

(atkelta iš 1 psl.)

Aplankėme pirmųjų Šimonijų giron partizanų bunkerį ir paminklą, skirtą pirmiesiems Šimonijų giron partiza- nams atminti. Padėjome gėlių ir užde- gėme žvakelių. Gintaras Vaičiūnas pa- pasakojo, kaip būrėsi pirmieji Šimonijų giron partizanai. Aplankėme Algimanto apygardos štabo buvimo vietą. Šta- bas buvo įsikūręs bunkeryje prie Prie- godo ežero. Čia 1949 metų lapkričio 1 dieną vyko kautynės tarp sovietų karių

ir partizanų. Partizanų šstabas buvo su- sprogdintas. Šimonijų giroje 1949 me- tais buvo susprogdinti 6 bunkerai, žu- vo 23 partizanai, 10 paimta į nelaisvę.

Mintis pastatyti paminklą partizanų vadui Šarūnui LPKTS Anykščių filialo nariui Gerimantui Kaklauskui kilo tuomet, kai skaitė G. Vaičiūno paruoštą medžiagą žinynui žuvusiems Anykščių krašto partizanams. Šiai metais šią idėją pavyko įgyvendinti.

Nuoširdus darbas įkvėpia ir įpareigoja

Aldona TOLEIKĖ

Spalio viduryje vyko LPKTS Šilutės filialo dvejų metų veiklos ataskaitinis rinkiminis susirinkimas. Įnešus LPKTS Šilutės filialo vėliavą buvo sugiedotas Lietuvos valstybės himnas, tylos minute pagerbti Amžinybėn išėjė tremtiniai ir politiniai kaliniai. Šilutės pirmosios ir Vyduno gimnazijų jaunieji šauliai išneše gėles prie tremtinių atminimui pastatyto kryžiaus.

Apie 100 iš viso Šilutės rajono susi- rinkusių narių, kuriuos vos talpino Šilutės mokymo centro salė, rodo, kad tai yra brandi ir demokratiška bendruomenė, palaikanti bei įtvirtinant vienybę. Ši- tas palaikymas įkvėpia ir leidžia drąsiai planuoti tolimesnę veiklą, svarai prisi- dėti prie šalyje vykstančių pokyčių ir re- formų, dalyvauti LPKTS numatytuose projektuose. Filialo pirmininkė Regina Tamošauskienė kiekvieną savo filialo narių sutiko apkabinimu.

Susirinkusiuosius pasveikino pir- mininkė Regina Tamošauskienė, bu- vo perskaitytas LPKTS pirmininko Gvido Rutkausko sveikinimas ir pa- linkėjimai. Gražios ir įdomios veiklos, sveikatos linkėjo TS-LKD Šilutės sky- riaus pirmininkė Sandra Tamošaus- kienė ir svečiai. Daug gražių žodžių, linkėjimų išsakė LPKTS Klaipėdos regiono koordinatorius Jurgis Myko- las Endziulaitis.

Skaitydama pranešimą apie filialo veiklą pirmininkė nesijaudino: visa dvejų metų veikla išgyventa kartu su sėdinčiais salėje. Valdybos nario Antano Balvočiaus paruoštose skaidrės, rodomas salės ekrane, teikė galimybę dar kartą pajusti malonias akimirkas tradicinėse respublikinėse šventėse. „Su-

Lietuva širdy“, „Leiskit į Tėvynę“, kuriose dainuoja buvusių tremtinių choras „Pamario aidas“. Filialo nariai dalyvau- ja visuose valstybinių švenčių minėjimi- muose, pilietinėse akcijose, organizuo- ja Gedulio įrvilties dienos renginius. Per tuos keletą metų buvo pasveikinti du šimtamečiai, daugybė kitų jubiliatų. Ekskursijų metu buvo aplankytos at- mintinos Laisvės ir kovų vietas.

Pristatyta valdybos finansinė ata- skaita, vienbalsiai patvirtinta nauja LPKTS Šilutės filialo valdyba, Etikos ir procedūrų komisija, tarybos narių sąrašas.

Pirmininkė pasidžiaugė, kad padė- dant seniūnams pavyko atnaujinti nuoširdžius ryšius su seniūnijų buvu- siais tremtiniais ir jų šeimomis, kad jaunimo kolektyvai savo koncertais puošia filialo šventes.

Užindėliųgdant jaunimo pilietišku- mą, patriotinę veiklą padėkos raštais apdovanota Šilutės Vyduno gimnazijos mokytoja, LPKTS Šilutės filialo pir- mininkė Regina Tamošauskienė ir Šilutės Vyduno gimnazijos meno vadovė Gražina Matulienė. Už asmeninę ini- ciatyvą suburti viso rajono buvusių tremtinių, rūpinimuisi filialo narių gy- venimo socialinėmis problemomis, at-

Sveikiname

*Susikaupė širdy ir išmintis, ir patyrimas,
Ir nueitų dienų graži rintis.*

*Tai, kas praėjo, kas jau buvo
Kaip kraitis, dovana arba lemtis.
O būsimieji metai tegul būna
Praėjusių brandus ir ilgas tēsinys.*

Sveikiname buvusias tremties:

Ireną ANDRIKIENĘ – 85-mečio proga, Janiną JAKIENĘ – 65- mečio proga. Linkime sveikatos ir Dievo palaimos.

LPKTS Jurbarko filialas

****
Ne skaičiai nulemia metus,
O mūs keliai, darbai ir mintys.
Tuo, kuo praturtinam kitus,
Mokėdami save dalintis.*

Sveikiname buvusį tremtinį, valdybos narį **Kęstučių GIRDŽIŲ 75-ojo** jubiliejaus proga. Linkime geros sveikatos, dvasios ramybės, arti- muju meilės ir Dievo palaimos.

LPKTS Jurbarko filialas

****
Gražių jubiliejų sulaukus sveikiname:
Praną ČYBĄ – 90-ojo,
Albertą MISIŪKĄ – 85-ojo,
Nijolę STREIKIENĘ – 80-ojo,
Joną PAULIUKONĮ – 75-ojo,
Giedrių GATAVECKĄ – 50-ojo.*

Būkite laimingi, meilės žodžiais artimieji ir drau- gai sveikins, o Dievas palaimins.

LPKTS Panevėžio filialas

****
Sveikiname garbingą 80-metį švenčiančias filialo nares:
Janiną MEŠKAUSKAITĘ-NASTEIKIENĘ ir Vandą NORKŪNIENĘ, linkédami laimės, sėkmės, stiprios sveikatos ir Švč. Mergelės Marijos globos.*

LPKTS Rokiškio filialas

savivaldybės Stoniškių seniūnui Ričar- dui Budvyčiui, Kintų seniūnui Antanui Kliženčiui, Vainuto seniūnui Vitalijui Mockui, Bikavėnų bendruomenės vadovei Marytei Matevičienei, renginių vedėjui Mariui Budraičiui.

Už konkretią paramą ir indėlių vy- dant filialo kultūrinius renginius padė- kos įteiktos Algimantui Abromaičiui, Stasiui Liepiui ir Kęstučiui Mockui. Už nuoširdų bendravimą, informacine sklidą tarp religinių bendruomenių padėkos raštą įteikta Žemaičių Nau- miesčio Šv. arkangelo Mykolo bažny- cios klebonui Stanislovui Anužiui.

Jau susirinkimo pradžioje scenoje pasirodės Lietuvoje ir pasaulyje žino- mas artistas, magas Mantas Wizard pranešė, kad jis yra buvusio tremtinio, pastačiusio Šilutės apylinkėse apie 30 ažuolinių kryžių, Juozo Kačino vaikai- tis ir visus linksmus buvusių tremtinų vaikai ir vaikaičiai. Vos pademonstra- vės kelis triukus, Mantas užbūrė susi- rinkusiuosius, pranyko salėje rimtis, visi stengesi iminti paslaptis. Tarp ma- go triukų išskirtiniai balsais ir smui- ko garsais širdis virpino Onos ir Povi- lo Kuskių duktė Indrė su dukterimi Vil- te, sūnumi Osvaldu atvykę iš Kauno. Poeziją skaitė vilnietė, Manto mama Stefa Kačinaitė-Zmuidinavičienė. Daug linksmų emocijų susirinkusiuos- siams, šiltą ir nuoširdų bendradar- biavimą padėkos raštai įteiki Šilutės rajono Rusnės seniūnijos seniūnei Da- liai Drobnienei, Žemaičių Naumiesčio seniūnui Virginijui Stasiuliui, Švėkšnos seniūnui Alfonsui Šepučiui, Pagėgių

Jaunieji šauliai išneša gėles prie tremtinių atminimui pastatyto kryžiaus

Išgelbėjo tévelio darbštumas

Graselija (1910–2007) ir Bronius (1912–1975) Tamošiūnai gyveno Skaisgirio kaime, Klovainių valsčiuje (dabar – Pakruojo rajonas). Broniaus téveliai buvo mažamečiai, gyveno Smilgių kaime, Panevėžio rajone, augino devynis vaikus, vertesi sunkiai. Po pradžios mokyklos baimimo Broniui reikėjo pasirinkti specialybę. Jis tapo siuvėju. Taip susiklostys likimas, kad sovietmečiu visi jie bus ištremti į Sibirą.

Apie Tamošiūnų giminę

Artimieji prisimena, dar jaunystėje Bronius tapo geru specialistu, kai me buvo vadinas „žaibo siuvėju“. Mat esant būtinybei ir užsakovui spaudžiant, su draugu per naktį pasiūdavo vyrišką kostiumą. Dar 1940 metais vedé savo išrinktają Graseliją Žemaičiūnaitę. Vienas po kito pasaulį išvydo penki jų vaikai: Juozukas, gimęs 1941 metais, po metų – Irena, 1944 metais šeima susilaukė dvynukų Algio ir Zemonos, o 1948 metais – Bronelės. Kiek vėliau nusipirko „Singer“ kojinę siuvinėjimą mašiną, garsėjo kaip kailinių siuvėjas, nes ne kiekviena adata, sako, kai lī pradurdavo... Tačiau gabiam žmogutę nepakako: vokiečių okupacijos metais ir vėliau uždarbiavo maldamas

tės į mokyklą neleido, tačiau ji iš vyresniųjų brolių ir seserų išmoko skaityti ir rašyti. Buvolabai gera audėja. Jos išrinktasis Bronius Tamošiūnas buvo kilęs iš į užmarštį jau nuėjusio Smilgių kaimo. Jaunam vyru išpėč gerai sekési siūti kelnes ir kailiniai. Tad užsakymu netrūko.

1940 metais jam dirbant pas ūkininką Joniškėlio kaime (Pakruojo rajonas), šis juodu su Graselija ir supišo. Senoje sodyboje liko gyventi mamos brolis eigulys Mykolas Žemaičiūnas. Greitai savoje žemėje, jau pamiskėje, pasistatė savo namą. Bronius buvo išmanus ir darbštus, nes ne tik pats žemę išdirbdavo, bet ir amato nemetė. Žmogus manė, kad čia užaugins šeimą, išmokys vaikus amato ar leis iš mokslus. Greitai į pasaulį vienas po kito atkeliao yų

numo, darbštumo atsirado pavyduolių.

Gyvenimas prie miško buvo nelengvas. Naktimis ateidavo partizanai, juos téveliai pamaitindavo, o rytais atsibasydavo ir stribai. Tai ir dairykis į šalis, drebék, kad netaptum auka. Visa laimė, kad jų sodyboje jie nė karto nesusidūrė.

Keisti sutapimai

Buvo keistų sutapimų. Mama pasaikojo, kai dalyvavo brolienės mirties metinių paminėjime, kieme pasirodė partizanai, po jų ir stribai. 1947 metų birželį išyko susišaudymas. Buvo nukautų stribų. Ten susirinkusius vyrus išvežė į Pakruojo tardytį, tarp jų ir mūsų tévelį. Visus metus jų laikė Šiaulių kalėjime, kol nutarė, kad jis nekaltas. Mama visus metus gyveno viena su mažais vaikais, jai reikėjo nudirbtis visus darbus...

Po daugelio metų mama man pasaikojo, kad sugržus iš tremties, jei teko būti vienose laidotuvėse. Per gedulingus pietus ją pasodino prie buvusio kolūkio pirmininko Juozo Siriūno. Tas tarsi apsidžiaugė, jog šeima sugržo iš Sibiro, ir kaip paslapči išdavė, kad 1951 metais, kai kolūkyje buvo paklausta, kokias dvi šeimas jie rekomenduočių ištremti, pasirinko mus, sakė, nežino, kodėl. Tačiau greičiausiai, kad mūsų šeima turėjo garinį grūdų malimo malūną, karšimo mašiną, tvarte laikėme karvę, keliais kiaules. Žmogaus godumas juk didelis. Mūsų turtas liko kolūkui, karšykla išvežė į Pakruojo (tévelis spėjo paslepsti karštyvą, kad mašina nesinaudotų jų trėmikai), o bekoną kolūkio perimtame turto apraše pavadino paršeliu... Mums pasipjauti kiaulės ilgai kelionei neleido, nors turėjo žmonėms draskyti širdis penkių mažamečių vaikų ir tévelių tremtis į nezinomą ir atšiaurų kraštą.

Kelionė į Sibirą

Lankiau su broliu Juozuku mokykla Puodiškių vienkiemyje (dar ir dabar kaime gyvena septyni gyventojai). Ji buvo įdomi tuo, kad visi skyriaus vaikai mokėsi vienoje klasėje. Mokytoja buvo

viena. Dar prieš tremtį mokytoja mums pasakė, kad rusai ruošiasi mūsų šeimą išvežti. Sunku pasakyti, iš kur jis tai sužinojo. Mokytojos žodžius pasakėme téveliui. Tik šis neišsigando: galvojo, kad nieko smerktino nepadarė – dirba kolūkyje „Pirmoji vaga“ (tiesa, išstojo į jis ne iš pirmo karto, priešinosi). Nieka- da savo begaliniams darbams nudirbtis nesamdė darbo jėgos, augino penkis mažamečius vaikus, turėjo tik dešimt hektarų žemės („buožėmis“ tapdavo tie, kas turėjo 20 hektarų ūkius).

Tačiau apie tai, kad sovietų valdžioje įstatymai neveikia, suprato per vėlai, kai atsidūrėme prie tremtinių vagono... Buvo jau 1951 metų rugėjo 20-osios naktis.

Kaimas miegojo. Buvo antra valanda nakties, kai su vežimu atvyko ginkluoti stribai ir apsupo mūsų sodybą. Įsiveržė į trobą liepė pabudinti vaikus, ir uždarė mus kambaryje. Mama liko su mumis, ramino, nes atėjūnai triukšma- vo, keikėsi. Téveli nusivedė į kitą kambarį, vartė jo perduotus dokumentus, klausinėjo, po to liepė per porą valandų susiruošti kelionei į Sibirą. Neleido kelionei pasiimti net būtiniausių daiktų: tik kažkiek maisto, patalynės, drabužių. Tévelis išardė pagalvę ir slapta sukišo ten savo brangiausią turtą – siuvinimo mažiną „Singer“. Vaikšiojo stribai po trobą atkišė šautuvus, matyt, ir jie kažko bijojo.

Buvau bebaigianti devintus metus, lankiau antrą skyrių. Brolis Juozas mokėsi klase už mane aukščiau. Mums net knygų ar sąsiuvinį pasiimti neleido. Su visa manta palydėjo prie vežimo, sukėlė nešulius ir mus, vaikus. Iki Pakruojo buvo ar ne dvidešimt kilometrų. Neleido prie mūsų prieiti saviesiems ar kaimynams. Tik prieš vežimui pajudant, mums perdevė porą kepalėlių duonos. Jau švito, tačiau miškas ir laukai dar snaudė.

Pakruojoje uždarė kažkokiamė mediniame sandėlyje, laukė kitų tremiamųjų. Greitai mūsų buvo daug. Tada visus susodino į sunkvežimį. Pajudėjome Šiaulių link. Su verksmais ir dejonėmis dardėjome keturiąsdešimt kilometrų. Ten mūsų vėl laukė kažoks sandėlis, kur spietėsi jau iš kelių rajonų atvežti tremiamieji, daug vaikų ir senų žmonių, kol pradėjo laipinti į vagonus.

(keliamas į 6 psl.)

Graselija Tamošiūnienė savo ūkelyje Sibire 1957 metais

grūdus ir karšdamas vilnas. Tapo višus amatu meistrui. Tad kartais dienos dirbdavo karšykloje ar malūne, o naktimis – siūdavo. Šeima Sibiro tremtyje išbuvo šešerius metus. Broniaus pastangomis, giminės tremtyje susirašinėjo.

Apie Graselijos Žemaičiūnaitės-Tamošiūnienės giminę atsiminimus rinko ir Rozalimo mokytoja Stefanija Jareckinė, tačiau jie neišliko. Šiandien iš gausios tremtinių Tamošiūnų šeimos teliko Bronelė Rapolavičienė, ilgametė LPKTS darbuotoja, su šeima gyvenanti Kaune, ir Zenona Šneider, su šeima įsikūrusi už Atlanto, Niujorke.

Irenos TAMOŠIŪNAITĖS-VASILEVIČIENĖS pasakojimas

Ši mamos esu girdėjusi, kad jis kilusi iš Klovainių apylinkės Laipuškių kaimo (dabar – Pakruojo rajonas, kai me gyvena du šimtai gyventojų. Seniūnatių centras. Prie senųjų kapinaičių stovi apgriuvęs akmeninis, kepurinis vėjo malūnas). Jos tévelis Ambraziejas turėjo ar ne 40 hektarų ūki, tad išdalijo jį savo keturiems vaikams po lygiai. 10 hektarų žemės kaip kraitį, priedo dar ir gyvulį gavo jauniausioji Graselija. Taip jau atsitiko, kad mergai-

penki vaikai. Vyriausiajį Juozuką nuo jauniausiosios Bronelės skyrė tik septyneri metai.

Kelių amatų meistras

Kad išmaištintų gausią šeimą, tévelis įsigijo garinį malūnėlį. Iki tol šio krašto apylinkėse buvo tik vėjo ar vandens malūnai. Stebėjos visi, kai malkomis kūrenami generatoriai gamino garus, o tie suko girnas. Greitai nusitiesė eilutė kaimiečių, o jau pokario metais Bronius maldavo per visą naktį, nes tarsi ir buvo uždrausta turėti ūkininkui verslą. Kaimiečiai susirinkdavo su grūdų maišais jau pavakarę, dirbdavo kartais iki ryto.

Dažnai rytais tikrinti užsukdavo stribai ir valsčiaus aktyvistai, tik eilės jau nebūdavo. Jie skaitydavo téveliui pamokslus, kad sovietų valdžia draudžia malki svetimiems, nors negalėjo pasakyti dėl ko: juk darbo jėgos tévelis nesamdydavo, viskā atlikdavo pats, vėliau jau ir į kolūkį užsirašė, privalomą darbą ten dirbdavo. Pasirodo, naktis irgi kolūkio, ne jo...

Negana to, jau po karo tévelis nusipirkė seną vilnos karšimo aparatą, surmontavo, paskui nusipirkė ir naujus karštyvus. Bandė užsidirbtis karšdamas vilnā. O dar siuvimas... Bet dėl jo suma-

Trys seses Tamošiūnaitės (iš kairės): Irena, Zenoma, Bronė ir draugė

Europos Parlamentas

Panevėžio krašte jau ketvirtą kartą vyko akcija „Uždekl žvakutę partizanams“

Spalio 26 dieną, Vėlinių išvakarėse, Panevėžio krašto žmonės jau ketvirtą kartą susibūrė akcijai, kurios metu buvo lankomos gyvybes už Lietuvos laisvę paaukojusių partizanų žūties vietas, tvarkomi jų kapai ir uždegamos pagarbos žvakutės.

Šios iniciatyvos Panevėžio krašte globėja, Nepriklausomybės Akto signatarė, Europos Parlamento narė Rasa Juknevičienė teigė, kad akcijos tikslas – aplankytį Algimanto apygardos partizanų žūties ir palaidojimo vietas.

„Androniškyje paminėjome tuos, kurių palaikų dar niekas nesuradė. Jie susisprogdino bunkeryje 1949 metų rudenį, apsuptyti NKVD vadovaujami Nachmano Dušanskio. Tai – Algimantui apygardos vadas Antanas Slučka-Šarūnas, jo žmona partizanė Joana Railaitė-Neringa ir partizanas Juozas Jovaiša-Lokys. Pastarasis buvo suimtas, atvestas prie bunkerio ir palieptas į jį bei įkalbėti partizanus pasiduoti. Tačiau negrįžo, liko su savo vadu, žinodamas, kad visi susisprogdins, – pasakojo europarlamentarė. – Liki gyva paskutinių akimirkų tame bunkeryje liudininkė Bronė Jovaišaitė, kuriai buvo liepta taip pat įjistis pas partizanus į bunkerį ir perduoti tą patį – pasiduokite. Jai sugrįžus ir pasigirdo sprogimas. Mirtis buvo garantuota, nes sprogmuo buvo itin galimas. Kūnai liko suplėstyti į gabalus. NKVD juos susirinko ir išvežė į Kauną. Kur užkastos tos didvyrių kūnų dalys, niekas iki šiol nežino“.

Pasak istorikų, B. Jovaišaitė yra pasakojuusi, ką pamatė, įėjusi į bunkerį: „Apygardos vadas buvo blyškaus veido, su prakaito lašais, jis plėše į skutelius dokumentus. Jo žmona buvo ramiai, atidavė Bronei savo batus, pasakydama, kad jai pačiai jau nebereiks ir paprašė pabūciuoti sūnų“.

Vėliau Androniškio Šv. apaštalu Petro ir Povilo bažnyčioje buvo aukojamos šv. Mišios už žuvusius Lietuvos partizanus: bažnyčios šventoriuje taip

pat galima pamatyti pašventintas atmimino lentas to krašto Nepriklausomybės kovų savanoriams. „Savanoriu, beje, buvo ir Antanas Slučka-Šarūnas“, – sakė EP narė R.Juknevičienė.

Po šv. Mišių atidengtas ir pašventintas paminklas Antanui Slučkai-Šarūnui Androniškio miestelio centre.

Paminklas partizano Antano Slučkos-Šarūno, Joanos Slučkienės-Neringos ir Juozo Jovaišos žūties vietoje

Kalba partizanas Jonas Kadžionis-Bėda

Prie paminklo deda gėlių europarlamentarė Rasa Juknevičienė

„Jei kada važiuosite pro Androniškį, sustokite prie naujai atidengto paminklo miestelio centre, o bunkerio vietą surasite, pasukę kapinių link ir jas pravažiav dešiniau“, – kvietė R.Juknevičienė.

Ji taip pat dėkojo tiems, kuriems rūpėjo įamžinti pasipriešinimo kovų istoriją bei Anykščių mero Sigučio Obelevičiaus komandai.

Zuvusieji partizanai buvo pagerbtini garbės salve, prisiminimais apie Šarūnų pasidalijojo bendražygįs, partizanas Jonas Kadžionis-Bėda. Akcijos dalyviai taip pat vyko į Šimonių girią aplankytį trijų partizanų bunkerį, Šarūno rinktinės štabo, Algimanto apygardos štabo ir Žalgirio būrio radimvietes, kur prieš 70 metų, 1949 metų lapkričio 1-2 dienomis, žuvo 15 partizanų.

Parengta bendradarbiaujant su ELP

Išgelbėjo tévelio darštumas

(atkelta iš 5 psl.)

Atsidūrėme Zalari, Irkutsko srityje

Iki tremties vietas Irkutsko srityje dardėjome 16 parų. Ten mūsų laukė suvažiavę iš aplinkinių kaimų ir gyvenviečių vadintameji pirkliai, kurie klaušinėjo apie tremtinių specialybes, patyrimą vienoje ar kitoje darbo srityje. Nors buvome tarsi ir nepaklausi prekė – penki mažamečiai vaikai, tačiau tévelio patyrimas elektros darbuose, garinių mašinų veikimo supratimas, tai yra turėtas Lietuvoje garinis malūnėlis, nuviliojo mus į Zalari rajono Babagajaus kaimą. Toje teritorijoje, tik jau daug toliau, stovėjo Marinskas, Taišetas, Zima ir kiti miestai.

Babagajuje apgyvendino barake, gulėjome visi ant grindų, susispaudę aplink krosnį. Buvo jau spalis, Sibiro žiemos šalčių pradžia. Aplinkui bekraštė tundra, prasti keliai. Važinėtis nuo kalnelių sugalvojome savas rogutes: lenteles apipildavome vandeniu, o apledėjusios jos šauniai lėkė nuo kalnelių.

Babagajuje lietuvių tebuvo kelios šeimos. Tévelių įdarbino malūnė, su juo kartu dirbo ir mama, o mes per dienas buvome palikti vieni. Visa laimė, kad kartais kišenėse jie parsinešdavo sau ja kitą miltų, nes už darbą mažai mojėjo, tai mama iškepdavo blynų.

Su broliu Juozu pradėjome lankytį Šangino septynmetę mokyklą. Lietuvi-

je lankiau antrą skyrių, tačiau mane priėmė tik į pirmą klasę, nes nemokėjau rusiškai. Brolis lankė antrą klasę, nors Lietuvoje buvo jau trečios. Mūsų mokytoja buvo gera, jautri, elgėsi su mumis kaip ir su kita vaikais. Pamenu, rusiškai mokėmės iš jos rodomų paveikslinių, pagal piešinius turėdavome kartoti žodžius: koška, utka, medvedė... Rusiškai per tuos metus išmokome neblogai, tik rašyti sunkiai sekėsi, nes buvo nesuprantami jų rašybos ženklai. Iki tremties pabaigos baigiau septynias klasės.

Išmanė visus darbus

Iš Šangino tévelių perkėlė dirbtį į Marinską. Sovietai tame krašte buvo irenge lageri politiniams kaliniams. Ten reikėjo elektrinių generatorių remontininko, jis aptarnavo kelias įmones. Paskui remontavo elektros variklius. Mama dirbo katilinėje kūrike.

Tévelis buvo labai įdomus žmogus, nors didelių mokslių ir nebaigė, tačiau

išmanė visus darbus. Pamenu, pietaudamas ar vakarieniaudamas kartu skaitė ir knygą, jokie mamos priekaištai jo nepaveikdavo.

Kai perkėlė gyventi į rajono centrą Zalari, ten pamatėme daug namų. Tai buvo lūšnos, šaligatviai – mediniai, gatvės – duobėtos. Apie 1954 metus téveliai sugalvojo pasistatyti namą. Ilgai rinko šen ir ten statybai rastus. Medžius leido pjauti aplinkiniuose miškuose. Matyt, téveliai kažkiek susitaupė. Viša laimė, kad nereikėjo samdyti meistrų, nes daugumą darbų su paaugliu sūnumi Juozuku nudirbo.

Prasigvenome: nusipirkome karvutę, laikėme kiaulį, vištų. Tévelis net motociklą nusipirko. Padėjo atsivežta siuvinimo mašina „Singer“, nes jis papildomai uždarbiavo siūdamas aplinkiniams. Visada mačiau jį ką nors dirbanti. Tremčiai baigiantis, turėjome ne tik nuosavą namą, gyvulių, bet ir šiokio tokio turtelio – kaip ir vietinių pagarbą už darbštumą ir tau-pumą. Tik viena bėda, tévelis sirgo astma, tačiau Sibire medicinos pagalba buvo labai menka, svajojome, kad gimtinėje pavyks ligą nugaleti.

Brolis Juozas septynmetę baigė metais anksčiau nei aš. Toliau mokytis jam nebuvė galimybės, tad iki sugrįžimo į Lietuvą suspėjo dar padirbėti.

Parengė Stanislovas ABROMAVIČIUS
(Bus daugiau)

Skelbimas

Lietuvos kariuomenės dienos proga nuoširdžiai kviečiame dalyvauti pašventinant LGGRTC Atminimo ženkltą, skirtą Lietuvos karių – Laisvės kovotojų – Tauro apygardos Geležinio Vilko rinktinės štabo Žvalgynos skyriaus viršininko Stasio Lukšos-Tautvydo ir Birutės rinktinės Žiedo kuopos būrio vado Petro Ašmono-Sargo – atminimui.

1947 m. rugsėjo 12 d. jie žuvo Kazlų Rūdos miške, Braziūkų girininkijoje, Mokomosios kuopos 2-osios laidos puskarininkų rengimo partizanų stovykloje, kautynėse su Sovietų sąjungos vidaus kariuomenės pajėgomis.

Lapkričio 22 d. (penktadienį) 13 val. šv. Mišias Braziūkų Šv. Mergečės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo bažnyčioje (8 km į vakarus nuo Ezerėlio, 2,5 km į pietus nuo kelio 1912 Rupinai–Grīškabūdis–Kudirkos Naujamiestis) aukos Maltos ginkluotųjų pajėgų kapelionas Joseph M. Meli ir Lietuvos kariuomenės buvęs kapelionas ats. mjr. Alfonsas Bulota.

Po šv. Mišių – atsiminimų valandėlė.

14.30 val. LGGRTC Atminimo ženklo pašventinimo ceremonija Braziūkų miške.

Malonai kviečiame dalyvauti!

2019 m. lapkričio 15 d.

Tremtinys

Nr. 42 (1352)

7

Pro memoria

Julija Kulbokaitė-Repečkienė

Spalio 14 d. į Amžinybę iškeliaavo buvusi tremtinė, poetė **Julija Kulbokaitė-Repečkienė**.

Julija gimė 1932 m. spalio 13 d. Našiškių k., Pilviškių valsč., Vilkaviškio aps. 15 metų prabėgo augant tarp brolių ir seserų. Iš viso šeimoje buvo aštuoni vaikai, vienas mirė kūdikystėje. 1948 m. Julija su šeima ištremta į Sibirą, Krasnojarsko kr. Julijos tévas buvo nuteistas 15 m. už vokiečio, nusileidusio parašiutu į rugių lauką, slépimą. Kun. Justinas Dabrila, nužudytas 1941 m. birželio 22 d. kartu su kitais kunigais Vaclovu Balsiu ir Jonu Petrika, buvo Julijos dédé. Julija prisimena, kaip grįžusi namo, šią dieną norėjo šventi vardadienį, bet teko viskā palikti ir keliauti tremtin.

Sulaukus šešiolikos ji turėjo dirbtį kaip suaugusi. Kirto medžius, genėjo šakas ir klojo medinį kelią, kad galėtų pasiekti Unguto gyvenvietę. Sibire Julija ištakėjo. Gimė vaikai – Stanislovas, Marija, Vytautas. Norėdama padėti šeimai, dirbo ir ji. Nuo šalčių, nepritekliaus gavo daug ligų, tapo neįgalia.

1963-iainiais grįžo į Lietuvą. Apsigynė Ukmergėje. 1986 m. mirė vyras Kazimieras, kiti artimieji, kuriuos slaugė. Vaikai sukūrė savo šeimas. Julija liko viena.

Prasidėjus Atgimimui, Julija susidraugavo su maldos grupė „Gyvieji akmenys“, jautėsi laiminga padėdama kitiems. 2008 m. arkivyskupas Sigitas Tamkevičius apdovanojo Juliją Repečkienę už uolą ir nuoširdų įsitrukimą į Ukmergės Šv. Petro ir Povilo parapijos Marijos legiono veiklą, ištakimybę Bažnyčiai bei tvirtą tikėjimo liudijimą.

Julija pradėjo rašyti. 1992 m. pasirodė pirmoji eilėraščių knygelė „Negaliu, širdie, ty-lėti“, antroji – „Prigludimas“ (1994). 1999 m. išleista knygelė „Dienos iš Tėvo rankų“, 2004 m. – „Kelyje į Tėviškę“. Julija rašė spontaniškai, nesėdėjo ilgai prie eilutės, o tik užraše, ką jai diktavo širdis. Julijos kūryboje dominuoja religinė tematika, jausmai, gamta, prisiminimai, būties apmąstymai. Eilės paprastos, nuoširdžios, lyg subtilus prigludimas prie begalinio ir tyro Jėzaus Meilės šaltinio, prie Švč. Mergelės Marijos rankų. Kai kurios Julijos eilės virtusios giesmėmis.

Julija buvo visada besiypsanti, geros nuotaikos, mylėjo kiekvieną Dievo dovanotą dieną ir kiekvieną sutiktą žmogų.

Audronė RUBIENĖ

Skelbimai

Lapkričio 16 d. (šeštadienį) **10 val.** LPKTS buveinėje (Laisvės al. 39, Kaune) vyks LPKTS valdybos posėdis. Valdybos narius kviečiame dalyvauti.

Lapkričio 22 d. (penktadienį) **17 val.** Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungoje (Laisvės al. 39) maloniai kviečiame į knygos „Jurgis Krikščiūnas-Rimvydas ir jo artimieji“ sutikutes. Dalyvaus Punsko „Aušros“ leidyklos direktorius Sigitas Birgelis, knygos sudarytoja Rita Pauliukaitienė ir knygos bendraautoriai. Partizaniškas dainas dainuos Jūratė Dailydiene. Renginys skiriamas Laisvės kovų karzygio, Dainavos apygardos partizanų kapitono Jurigo Krikščiūno-Rimvydo 100-ųjų gimimo ir 70-ųjų žūties metinių minėjimui.

Lapkričio 28 d. (ketvirtadienį) **16 val.** LPKTS buveinėje (Laisvės al. 39, Kaune) bus pa-minėtos generolo Jono Žemaičio-Vytauto 65-osios mirties metinės.

Maloniai kviečiame dalyvauti.

LPKTS Kauno filialas

LPKTS Marijampolės filialo narių dėmesiui – **gruodžio 5 d.** organizuojama pažintinė eks-kursija – edukacinė popietė į Paežerių dvarą. Išvykstame **gruodžio 5 d. 13 val.** iš Marijampolės Kultūros centro aikštėlės.

Registracija tel. 8 686 35 398.

LPKTS Marijampolės filialo valdyba

Kauno IX forto muziejus renka eksponatus, susijusius su Lietuvos gyventojų trėmimu ir gyvenimu tremtyje, sovietiniuose lageriuose, disidentiniu judėjimu pokario sovietinėje Lietuvoje. Eksponatus pateikiame muziejaus lankytujams rengiamose parodose, ekspozicijose, virtualiose parodose. Muziejus yra gausiai lankomas Lietuvos moksleivių, užsienio turių.

Mus domina fotonuotraukos, dokumentai, įvairūs rankdarbiai, namų apyvokos daiktai, suvenyrų. Galbūt turite eksponatų minimomis temomis ir norečumėte atiduoti saugojimui į muziejų ir skaudžios mūsų šalies istorijos pateikimo ateinančios kartos muziejaus lankytujams. Kauno IX forto muziejus, Žemaičių pl. 73, LT-47435, Kaunas; tel. (8 37) 377 750; el. paštas muziejus@9fortomuziejus.lt.

Tremtinys ISSN 2029-509X
www.lpkts.lt

Leidėjas Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga

Įmonės kodas 300032645

Ats. sąsk. Nr. LT18 7044 0600 0425 8365 AB „SEB“ bankas

Adresas: Laisvės al. 39, 44309 Kaunas,
Tel. (8 37) 323 204, 8 667 39218

Savaitraščio vadovė Audronė Kaminskienė
Techninė redaktorė Vesta Milerienė

El. p. tremtinys.redakcija@gmail.com

2 spaudos lankai. Tiražas 1500 egz. Kaina 0,66 euro.

Spausdino spaustuvė UAB „Morkūnas ir Ko“,
Draugystės g. 17, Kaunas

Išsėkintės ramybėje

Leonas Galinis
1929–2019

Gimė Slibinų k. Kybartų valsč. ūkininkų šeimoje. 1948 m. baigės Kybartų gimnaziją ir mokytojų kursus, pradėjo mokytojauti Graužinių pradinėje mokykloje, bet 1949 m. su mama ir sesu-tėmis buvo ištremtas į Sibirą – Irkutsko sr. Chomutovo mstl. Vedė tremtinę Daliją. 1958 m. grįžo į Lietuvą, neakivaizdiniu būdu mokėsi Maskvos statybos technikume, kelerius metus dirbo Šakiuose, vėliau Jonavoje statė azotinių trąšų gamyklą, o nuo 1973 m. gyveno ir dirbo Marijampolėje. Su žmona Dalija, išgyvenę 67 metus, užaugino sūnus Arūną ir Vidmantą bei dukterį Remigiją. Nuoširdžiai troško Lietuvos laisvės, drauge su bendraminčiais stovėjo Baltijos kely, lemtingomis 1991-ųjų sausio dienomis budėjo prie Parlamento, dalyvavo Lietuvos Sąjūdžio veikloje, buvo aktyvus LPKTS Marijampolės filialo narys, TS-LKD narys. Puoselėjo mūsų tautos istorinę atmintį: rinko medžiagą apie partizanus ir tremtinius, dalyvavo partizanų pagerbimo ir jamžinimo renginiuose, parengė leidinėlį „Chomutovo tremtiniai“. Buvo sąžiningas, komunikabilus, pareigingas, žingeidus žmogus.

Palaidotas naujosiose Marijampolės kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną Daliją, sūnus, dukterį bei šeimas ir artimuosius.

LPKTS Marijampolės filialas

***

Leokadija Zieniūtė

1921–2019

Leokadija savo žemiškąją kelionę baigė eidama 98-uosių metus.

Už priešinimąsi okupacijai ir bolševikiniam režimui (buvo partizanų ryšininkė) 1945 m. buvo suimta ir 1946 m. Karinio tribunolo pasmerktą 10 m. kalėjimo ir 5 m. tremties. Kalėjo Komijos ir Magadano sr. lageriuose. Dešimt geriausią metų buvo padėta ant Tévynės laisvės aukuro. Nuo 1955 m. buvo tremtyje Krasnojarsko kr. Jenisejsko r. Maklakovo gyv. 1957 m. buvo išleista ir 1958 m. grįžo į Lietuvą. Tais pačiais metais, tuometinis Aukščiausiasis Teismas tribunolo nuosprendži panaikino, tačiau vis tiek liko „etiketė“ – liaudies priešas. Tik 1959 m. pavyko išsidarbinti. Dirbo įvairius darbus, įvairose darbo vietose, o 1969 m. išdirbino Raudonojo Kryžiaus klinikinėje ligoninėje, kurioje dirbo iki pensijos. Prasidėjus Atgimimui tapo aktyviai Sąjūdžio rėmėja, vėliau buvo aktyvia visuomeninio gyvenimo dalyvė ir Lietuvos politinių kalinių sąjungos ir Kolymos bendrijos narė. Bendražygiai, draugai velionę visad prisimins kaip Lietuvos patriotę, gerą ir nuoširdžią draugę.

Nuoširdžius užuojaautos žodžius skiriame velionės artimiesiems.

LPKS Kauno skyriaus valdyba

Užjaučiame

Nuoširdžiai užjaučiame LPKTS Alytaus filialo choro „Atmintis“ vadovą Vidą Simanavičių, mirus jo mamai **Albinai Simanavičienei (1924–2019)**.

LPKTS Alytaus filialo taryba ir choras „Atmintis“

Projektus „Lietuvos Laisvės kovų, tremties ir tautos netekcių atspindžiai“ ir „Istorija be „baltų dėmių“ remia

S P A U D O S ,
R A D I O I R
T E L E V I Z I O S
R É M I M O
F O N D A S

Debeikiuose pašventintas kryžius

Liudvika DANIELIENĖ

Spalio pradžioje už Debeikių miestelio Svėdasų Šv. Arkangelo Mykolo bažnyčios klebonas Raimundas Simonavičius pašventino atstatytą paminklinį kryžių už užrašu „Dievui ir Tėvynai debeikičių Sibiro tremčiai atminti 1941–1952“. Ši vieta debeikičiams buvo tarisi tarpinė stotelė į Sibiro tremtį.

Dešimtmetį Debeikių apylinkės žmonės buvo tremiami su daiktais, kuriuos spėdavo pasiimti, vežimais vežami už Debeikių miestelio. Laukuose senus ir mažus, apsuptus sargybinių, laikydavo iki sunkvežimių atvykimo. Kartais tas laukimas užtrukdavo ir parą. Toliau juos veždavo į Subačiaus ge-

ležinkelio stotį, o iš ten – ešelonais į Sibirą. Vieni gržo, kiti mirė iš bado, nuo ligų, taip ir likę svetimoje žemėje amžiams.

I kryžiaus šventinimo ceremonija susirinko nemažas būrys debeikičių. Renginyje taip pat dalyvavo LPKTS Anykščių filialo nariai, Debeikių seniūnijos seniūnas Alvydas Simonavičius, Debeikių bendrijos pirmininkė Jūratė Musteikienė.

Debeikių seniūnijos seniūnas A. Simonavičius įteikė Broniu Tvarkūnui padéką už nuoširdų darbą, aktyvią visuomeninę veiklą debeikičių labui ir ryžtą išsaugoti bei jamžinti Debeikių krašto tremtinių atminimą, atstatant paminklinį kryžių.

Debeikiuose prie paminklo, skirto tremtinių atminimui

Naujos knygos LPKTS knygynėlyje

Nijolė Gaškaitė-Žemaitienė

President of the Fallen

ADOLFAS RAMANAUSKAS-VANAGAS FOTOGRAFIJOSE.
K., 2019, 151 p.

ADOLFAS RAMANAUSKAS-
VANAGAS
FOTOGRAFIJOSE

Knyga „PRESIDENT OF THE FALLEN“ – į anglų k. išversta Nijolės Gaškaitės-Žemaitienės knyga „Žuvusiųjų Prezidentas“.

Joje išsamiai pasakojama tikroji Jono Žemaičio (1902–1954), Lietuvos laisvės kovos sajūdžio (LLKS) tarybos prezidiumo pirmininko, istorija. J. Žemaitis užaugo nepriklausomoje tarpukario Lietuvoje, tapo karininku. Jis buvo organizuoto ginkluoto pasipriešinimo lyderiu, éjo šalies pogrindžio prezidento pareigas. Po suémimo 1953 m. jis buvo teisiamas ir 1954 m. ivykdyta mirties bausmė Maskvoje. Knyga papildyta keliais priedais, taip pat jo amžininkų pristiminimais ir su LLKS susijusiais archyviniais dokumentais.

Šiame albanė sudėtos Adolfo Ramanausko-Vanago, kovojušio su sovietine okupacija, gyvenimo ir partizaninio karo nuotraukos iš Auksutės Ramanauskaitės-Skokauskienės, Vlado Macevičiaus, Arno Jancevičiaus asmeninių archyvų. Biografiją atspindinčiose nuotraukose – Adolfo Ramanausko vaikystė, mokslo metai, pedagoginis darbas ir pagrindinė albumo dalis partizaninio karo metai, laikotarpis, apie kurį jis rašė: „Visi esame lygūs kovos broliai ir tarp mūsų nėra nei pono, nei tarto, nei buožės, nei berno, nes kovojame ne dėl dvaro ar aukštost ir pelningos vietas. Mes visi teturime vieną troškimą – iškovoti Lietuvai laisvę ir, jeigu Dievo bus leista, su visa tauta dalyvauti toje neįsivaizduojamojo džiaugsmo šventėje, su visa tauta kurti tikrai laisvą, kultūringą, demokratijos principais pagrįstą Nepriklausomos Lietuvos gyvenimą.“

LIETUVIAI KENGYRO SUKILIME. 1954 m. gegužės 16–birželio 26 d. (Parodos katalogas).

2019 m. parengta paroda „Lietuviai Kengyro sukilime. 1954 m. gegužės 16–birželio 26 d.“, skirta 65–osioms Kengyro sukilio metinėms atminti.

2019 m. gegužės 24 d. paroda atidaryta Tuskulėnų rimties parko memorialiniame komplekse Vilniuje, birželio 26 d. – Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungoje Kaune, rugpjūčio 3 d. – Lietuvos tremtinių, politinių kalinių ir Laisvės kovų dalyvių sąskrydyje „Su Lietuva širdy“ Ariogaloje, Raseinių r. Parodos kataloge panaudota Lietuvos ypatingojo ir Lietuvos kariuomenės karių, nukentėjusių nuo sovietinio ir nacistinio genocido, artimųjų sąjungos archyvų, Ukrainos nacionalinės atminties instituto, Kauno IX forte ir LGGRCT Okupacijų ir laisvės kovų muziejų rinkinių, Kengyro sukilio dalyvių ir jų šeimų, G. Aleknos, A. Seikalio, S. Sprindžio, A. Vyšniūno archyvų medžiaga.

***

Algirdas Brukas. **IR JIEMS OŠĖ GIRIOS: LIETUVOS MIŠKININKŲ IR KITŲ MIŠKO ŪKIO DARBUOTOJŲ LIKIMAI 1939–1953 M.**, K., 2019, 280 p.

Leidyklos „Lututė“ parengtas leidinys. Lietuvos miškininkų sąjungos 2019 m. išleista knyga – gausiai iliustruotas, informatyvus leidinys apie miškų žnybos darbuotojų likimus vienu iš sudėtingiausių Lietuvos istorijos laikotarpių. Istorinio konteksto dalij papildo 12 lentelių sąvadas, kur yra bylojimai apie Miškų sistemos nukentėjusių darbuotojus: represuotus, kankintus, žudytus, negrįžtamai prarastus gyvenimus. Knyga įdomi tiems, apie kuriuos rašoma, ir tiems, kam mažiau žinoma Lietuvos istorija šiuo laikotarpiu.

***

Alvira Žvinienė. **DANGUJE IEŠKOJAU LIETUVOS.** K., 201, 311 p.

Autorė Alvira Žvinienė surinko prisiminimus apie Alantos krašto žmones, buvusius tremtinius ir jų giminaičius, parengė Alantos valsčiaus tremtinių sąrašus, užraše gyvųjų liudytojų prisiminimus. Knyga parengta remiantis 39 asmenų pateiktomis fotografijomis, pasakojimais, kūryba.

***

Dr. Arūnas Bubnys. „VOKIEČIŲ SAUGUMO POLICIOS IR SD VILNIAUS YPATINGASIS BŪRYS 1941–1944 M.“ Knygoje pristatoma liūdnai pagarsėjusio Vokiečių saugumo policijos ir SD Ypatingojo būrio (Sonderkommando) Vilniuje istorija ir jo narių trumpos biografijos. Šis būrys nacistinės okupacijos metais Vilniuje (Paneriuose) nužudė dešimtis tūkstančių žmonių, daugiausia žydų tautybės, taip pat lenkų, lietuvių, rusų ir kitų tautybių žmonių.

Parengė Dalia POŠKIENĖ

Kada bus sutvarkytas memorialas Kaniūkų kaime

Arvydas DAMIJONAITIS

Aplankius Kaniūkų kaimo masinių žudynių, kurios vyko 1944 metų sausio 29 dieną, kapavietę (Šalčininkų r.), krenta į akis vien tik Lenkijos vėliavą, atributikos gausa. Lyg nusikaltimas būtų ivykdytas ne Lietuvos jurisdikcijai priklausančioje teritorijoje. Žuvusiųjų pavardės sulenkintos, tai būdinga okupuotos Rytų Lietuvos totalios polonizacijos laikotarpiui; néra jokio genocido ivykij, žudynes aprašančio stendo lietuvių kalba, su lietuviškomis aukų pavardėmis.

Elementari pagarba žuvusioms genocido aukoms reikalauja Lietuvos valdžios dėmesio! Ar lietuviai kontroliuoja Lietuvos teritorijoje vykstančius procesus?

